

Higiena rąk

Mechanizmy ochronne skóry;

- substancje bakteryjne wytwarzane przez florę naturalną,

- lipidy skóry ograniczające wzrost

- Streptococcus* spp.,

- suchość skóry ograniczającą kolonizację Gram-ujemnymi pałeczkami,

Flora stała-fizjologiczna

- Bakterie występują głównie w fałdach skórnych i mieszkach włosowych człowieka, namnażające się głównie w gruczołach łojowych i potowych,
- Nie wykazuje właściwości chorobotwórczych,

- mają zdolność rozmnażania się i wytwarzania mikrokolonii w skórze
- wydostają się na zewnątrz w procesie pocenia i złuszczenia się naskórka rąk,
- ulegają redukcji w czasie mycia i dezynfekcji rąk,
- mogą być przyczyną infekcji pacjentów chirurgicznych lub poddanych innym inwazyjnym procedurom

Flora przejściowa

- To drobnoustroje kolonizujące powierzchnię skóry bez namnażania się,
- Ich rodzaj i ilość zależna jest od zanieczyszczenia środowiska z którym kontaktują się ręce,
- Stosunkowo łatwo usuwalna w trakcie mycia i dezynfekcji rąk,
- Są często przyczyną infekcji krzyżowych

- Mycie rąk –usuwa zabrudzenia, w znacznym stopniu usuwa drobnoustroje należące do flory przejściowej,
- Dezynfekcja-eliminuje w pełni drobnoustroje, redukując jednocześnie florę stałą,

- Bakteriologiczna czystość rąk:
 - najważniejsza powinność personelu,
 - ogranicza infekcje krzyżowe,
 - zmniejsza ryzyko infekcji w przypadku inwazyjnych technik diagnostycznych i leczniczych,

Mycie rąk przez personel

Rodzaje mycia rąk:

- *codzienny*, zwykłe mycie rąk za pomocą mydła i wody. Tego rodzaju mycie usuwa drobnoustroje z lekko zabrudzonych rąk.
- *higieniczne* mycie i dezynfekcja rąk. Polega na myciu rąk z zastosowaniem roztworu antyseptycznego albo dezynfekowaniu rąk alkoholem w celu usunięcia lub całkowitej eliminacji drobnoustrojów przejściowych.
- *chirurgiczne* mycie rąk w celu usunięcia i zniszczenia drobnoustrojów chorobotwórczych przejściowych i stałych. Pozwala na zapobieganie zanieczyszczeniu ran (technika prawidłowego mycia rąk – procedura).

Ogólne założenia mycia i dezynfekcji rąk

- stosowane są w jednostkach służby zdrowia,
- przeprowadzane z użyciem środków antyseptycznych,
- stosowane z użyciem znormalizowaną procedurą mycia higienicznego lub chirurgicznego oraz dezynfekcji,
- oparte na schemacie Ayliffe-6 etapów

Przygotowanie rąk do mycia higienicznego i chirurgicznego

Należy :

- zdać obrączki, pierścionki, zegarki i bransoletki, aby rozprowadzić preparaty antyseptyczne na całej powierzchni skóry, aż do zgięcia łokciowego,
- krótко obciąć i wyczyścić paznokcie,
- zmyć lakier,
- zdać sztuczne paznokcie,

Stosowane są preparaty antyseptyczne, bezpośrednio nalewane lub nakładane na ręce i następnie wcierane, zgodnie ze standardową procedurą higienicznej dezynfekcji rąk.

Całkowity czas wcierania jest ograniczony do 60 sekund.

Wskazania do higienicznego mycia i higienicznej dezynfekcji metodą wcierania środka dezynfekcyjnego

- wykonywanie zabiegów aseptycznych (przed nałożeniem rękawiczek i po ich zdjęciu),
- praca w boksach izolacyjnych/separatkach (przed wejściem i po wyjściu),
- przed pielęgnacją i w czasie pielęgnacji wrażliwych pacjentów,
- po każdym zdjęciu maski chirurgicznej,
- po kontakcie z materiałem organicznym pacjenta

Stosowanie szczoteczek do chirurgicznego mycia rąk

Nie jest zalecane ze względu na :

- możliwość uszkodzenia skóry,
- większe jej rozpulchnienie i wydostanie się dużej liczby komórek drobnoustrojów z głębszych warstw skóry na jej powierzchnię,
- możliwość powstawania aerozolu i rozprzestrzenianie się zanieczyszczenia

Uwaga

- Sterylną szczotkę można użyć jedynie do mycia przestrzeni pod paznokciami przed pierwszym myciem do zabiegu- polecane są jednorazowe szczoteczki nasączone preparatem myjąco-dezynfekującym.

Chirurgiczna dezynfekcja rąk metodą wcierania środka dezynfekcyjnego.

- ma na celu szybkie pozbycie się flory przejściowej oraz obniżenie liczby drobnoustrojów bytujących stale w skórze, a także utrzymanie niskiego poziomu drobnoustrojów w ciągu co najmniej 3 godzin po nałożeniu rękawiczek ochronnych.

Wskazania do chirurgicznego mycia i chirurgicznej dezynfekcji rąk metodą wcierania środka dezynfekcyjnego:

- przed wszystkimi zabiegami operacyjnymi, inwazyjnymi,
- w sytuacji, gdy rękawice ochronne będą noszone przez kilka godzin oraz przed wszystkimi zabiegami chirurgicznymi,
- przeprowadzana przez wszystkie osoby zespołu operacyjnego (nie tylko chirurga), łącznie z anestezjologiem i pielęgniarkami.

Środki do mycia i dezynfekcji rąk

- Skuteczność –możliwe szerokie spektrum aktywności,
- Jakość-nie alergizujące, o możliwie miłym zapachu, nie wysuszające skóry,
- Cena-ważna, należy rozważyć cenę środków w aspekcie kosztów leczenia ewentualnych zakażeń szpitalnych,

Metody kontroli czystości i jakości mycia rąk

- Badanie mikrobiologicznej czystości rąk:
 - ilościowe,
 - jakościowe.

1. Metoda odcisków przy użyciu płytek z meniskiem wypukłym:

- płytka agarowa-po 72 godz. są liczone i identyfikowane wyrosłe kolonie

- podłoże Count-Tact zawierające inhibitory środków dezynfekcyjnych,
- dwustronne płytki kontaktowe Envirochek o różnej specyfice w tym płytki zawierające związki neutralizujące środki dezynfekcyjne,

2. Metoda wymazów przy użyciu jałowych szablonów-metoda nie jest polecana, bardzo pracochłonna, nie przewiduje inaktywacji środków chemicznych stosowanych do dezynfekcji, w przypadku szczepów patogennych dyskwalifikuje mikrobiologiczną czystość rąk.

Przestrzegając zasad poprawnego mycia i dezynfekcji rąk można:

- zapobiegać rozprzestrzenianiu się zakażeń,
- zmniejszyć koszty leczenia w szpitalu,
- zmniejszyć cierpienie ludzkie,
- zapobiegać rozprzestrzenianiu się wieloopornych szczepów,